

POSTANOWIENIE

Dnia 19 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania M. C.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 19 maja 2022 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 9 marca 2021 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 marca 2021 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację wnioskodawcy M. C. od wyroku Sądu Okręgowego w T. z dnia 15 marca 2018 r., którym oddalono jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 9 maja 2017 r., odmawiającej wnioskodawcy przyznania emerytury w wieku obniżonym z uwagi na niewykazanie na dzień 1 stycznia 1999 r. co najmniej 15 - letniego stażu pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny, opierając się na bogatym orzecznictwie Sadu Najwyższego zaznaczył, że praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie

wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wskazał, że z ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji jednoznacznie wynika, iż wnioskodawca, jako pracownik zatrudniony w [...] „M.” S.A. w T., nie dokonywał uboju zwierząt, nie było zatem możliwe kwalifikowanie pracy wnioskodawcy na podstawie wykazu A działu X poz. VIII. Przechodząc do rozważenia zakresu normy wynikającej z uregulowania zawartego w wykazie A, poz. 25 działu XIV, gdzie mowa jest o „bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz pracach budowlano-montażowych i budowlano-remontowych na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie” przyjął, że trafnie wywiódł Sąd pierwszej instancji, z powołaniem się na utrwalone w tym zakresie orzecznictwo, że prace polegające na bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń muszą być wykonywane na takich oddziałach będących w ruchu, gdzie wykonywane są prace w szczególnych warunkach jako podstawowe. W rozpoznawanej sprawie konieczne zatem jest wyjaśnienie, czy w miejscach, gdzie wnioskodawca świadczył pracę, jako podstawowe były wykonywane prace mogące zostać zakwalifikowane do prac w szczególnych warunkach. W tym zakresie podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że o ile w ramach pracy na pierwszej zmianie odbywała się w [...] „M.” S.A. w T. praca w szczególnych warunkach, to jest praca wymieniona w wykazie A dziale X poz. 8 „prace wykonywane bezpośrednio przy uboju zwierząt”, to już w ramach pracy na drugiej zmianie praca w szczególnych warunkach wykonywana nie była, ponieważ nie można za taką uznać pracy przy produkcji szynek i wędlin. Stąd też za prawidłowy uznał wniosek Sądu pierwszej instancji, że nie czyni to zadość podstawowemu wymogowi, aby praca w szczególnych warunkach była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a więc codziennie w wymiarze 8 godzin.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu prawa procesowego, które to uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy: art. 385 oraz art. 378 § 1 w zw. z art. 391 § 1 oraz art. 382 k.p.c., a także na naruszeniu prawa materialnego: art. 184 oraz 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne a mianowicie: czy za pracę w szczególnych warunkach uznaje się również bieżącą konserwację agregatów i urządzeń na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace przy uboju zwierząt, co dotyczy prac na drugiej zmianie kiedy wykonywane były prace polegające na utrzymaniu maszyn i urządzeń znajdujących się w w/w wydziałach zakładu pracy w ciągłej sprawności oraz kontrolowania poprawności ich pracy - po zakończonym w danym dniu uboju, jednakże związane bezpośrednio z prowadzonym ubojem polegające na doprowadzeniu maszyn i urządzeń do pełnej sprawności po przeprowadzonym ich myciu (koniecznym ze względów sanitarnych i technologicznych), a także przygotowaniu ich do kolejnego uboju w dniu następnym, w pełnej ciągłości technologicznej, wynikającej ze specyfiki pracy tego typu wydziałów, który również wówczas był w ruchu, gdyż odbywa się przy włączonych urządzeniach, w ramach jednego cyklu technologicznego związanego bezpośrednio z ubojem zwierząt. Skarżący wskazał również na potrzebę wykładni przepisów: art. 184 oraz 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze oraz zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 Marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.Urząd. Min. Rolnictwa, Leśnictwa i Gosp. Żywn. nr 2, poz. 4) budzącego poważne wątpliwości, wskazując, że wątpliwości te zostaną przedstawione w dalszej części w uzasadnieniu skargi kasacyjnej, a niezależnie od tego - wywołującego rozbieżności w orzecznictwie sądów, czego przykładem są orzeczenia Sądu Okręgowego w T. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 15 maja 2018 r., IV U (...) oraz Sądu Okręgowego w T. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, do sygn. akt: IV U (...).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. Jeżeli skarżący jako przesłankę uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to powinien zagadnienie to przedstawić przez jego sformułowanie z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało, przytoczyć argumenty prawne prowadzące do rozbieżnych ocen prawnych, a także wykazać, że jest to zagadnienie, którego rozwiązanie jest istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, lecz także dla praktyki sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, Legalis 1508600; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, Legalis 1482401; z dnia 24 maja 2016 r., I CSK 666/15). Innymi słowy istotne zagadnienie prawne powinno kotwiczyć się w regulacji prawnej, która powinna zostać przeanalizowana i opracowana, tak aby to wpierw sam skarżący mógł stwierdzić, że istotne zagadnienie prawne rzeczywiście występuje i dlatego powinien rozpoznać je Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2015 r., III UK 206/13). Skarżący ma zatem obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juretryczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej

instancji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2018 r., I UK 252/17, LEX nr 2533238). W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania do Sądu Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, LEX nr 2499783), jak to miało miejsce w rozpoznawanej sprawie.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z ich rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej. Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, LEX nr 1982406). Skarżący ma obowiązek nie tylko określić przepisy wymagające wykładni, ale także wskazać poważne wątpliwości interpretacyjne związane z ich stosowaniem wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2014 r., III SK 63/13, LEX nr 1455742). Należy zauważyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich

domyślać (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, LEX nr 2009500; z dnia 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15, LEX nr 2015640; z dnia 24 września 2015 r., II PK 27/15, LEX nr 2019527).

Zauważyć należy, że o rzeczywistych rozbieżnościach w judykaturze można mówić tylko wówczas, gdy brak zgodności rozstrzygnięć dotyczy takich samych lub bardzo zbliżonych stanów faktycznych, co skarżący powinien wykazać (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 577/17, LEX nr 2497710). Powołanie się na rozbieżności w orzecznictwie wymaga przytoczenia i poddania analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 123/17, LEX nr 2496319). Nie wystarcza zatem, do wykazania rozbieżności w orzecznictwie przywołania sygnatur dwóch orzeczeń Sądu Okręgowego w T..

Odnosząc się do potrzeby wykładni przepisów zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze zauważyć należy ponadto, że w wyroku z dnia 25 lutego 2010 r. (II UK 218/09, LEX nr 590247) Sąd Najwyższy uznał, że upoważnienie dla właściwych ministrów, kierowników urzędów centralnych oraz centralnych związków spółdzielczych wynikające z § 1 ust. 2 rozporządzenia z 1983 r. nie stwarzało podstawy prawnej do wydawania aktów niepozostających w zgodności z powszechnie obowiązującym prawem, lecz obejmowało tylko ustalenie w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach. Nie przewidywało zatem możliwości wykroczenia poza wykazy prac wykonywanych w szczególnych warunkach wymienione w załączniku do rozporządzenia. Wymienione podmioty mogły tylko wskazać, na których stanowiskach są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B, nigdy zaś ustanawiać nowych stanowisk pracy. Wykazy resortowe mają zatem charakter informacyjny,

techniczno-porządkujący, uściślający. Taki wykaz resortowy ułatwia jedynie identyfikację określonego stanowiska pracy jako stanowiska pracy w szczególnych warunkach (Por. też wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 kwietnia 2011 r., I UK 351/10, LEX nr 863944; z dnia 20 października 2005 r., I UK 41/05, OSNP 2006, nr 19-20, poz. 306). Akty „wydane na poziomie resortowym” nigdy nie miały waloru źródła obowiązującego prawa, ale wyłącznie charakter informacyjny, czy techniczno-porządkujący dla celów dowodowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2012 r., I UK 403/11, LEX nr 1214549). Potrzeba wykładni, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., może zaś dotyczyć wyłącznie przepisów prawa stanowionego - chodzi jedynie o źródła prawa w znaczeniu konstytucyjnym, to jest art. 87 Konstytucji RP (T. Ereciński, J. Gudowski, System Prawa Procesowego Cywilnego. Tom III. Środki zaskarżenia, LEX 2013).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.